

"LE MONDE" 25 JAAR - EXIT HUBERT BEUVE MÉRY

Op 20 december 1969 vierde de Parijse avondkrant "Le Monde" haar vijftienvigjarig bestaan. Dit gebeurde met een voor dit strenge blad ongebruikelijke luister en in het Congrespaleis van Versailles. Bij die gelegenheid trad stichter-directeur Hubert Beuve-Méry (°1902) officieel af om zich te laten opvolgen door de hoofdredacteur Jacques Fauvet (°1914). Een en ander gingen gepaard met aanzienlijke veranderingen in de redactionele bezetting van het blad.

x x

x

Het zilveren jubileum van "Le Monde" kreeg veel aandacht in de Franse en buitenlandse pers, die herinnerde aan het door Beuve-Méry als "Donquichottesk" bestempelde avontuur van de krant, en haar huidige betekenis belichtte.

Het eerste nummer van "Le Monde" verscheen op 19 december 1944. Het blad kwam tegemoet aan een wens van generaal de Gaulle, die de oprichting ervan trouwens had "bevorderd". de Gaulle wou over een Franse krant beschikken met hoog prestige in het buitenland. Daarbij dacht hij aan een - betere en uiteraard gaullistische - opvolgster van "Le Temps", het invloedrijke orgaan van de staalindustrie dat verboden was omdat het onder de bezetting was verschenen. Gebouwen en uitrusting van "Le Temps" werden "verhuurd" aan een groep "patriotten", die in de weerstand hun sporen hadden verdiend en de bescheiden som van 200.000 Fr. bijeengebracht om het blad van start te laten gaan.

De nieuwe krant rustte op de coëxistentie van drie ideologische zuilen : het sociale-katholicisme, het liberale protestantisme en het Gaullisme. De eerste twee van deze stromingen zijn nu nog in "Le Monde" vertegenwoordigd. Een goed deel van de vroegere (en uitstekende) "Temps"-redacteuren werden terug in dienst genomen en Hubert Beuve-Méry, één der belang-rijkste aandeelhouders (40.000 F.) tot directeur aangesteld.

Tot 1939 was hij hoogleraar geweest in de Rechtsgeleerdheid aan het "Institut Français" te Praag. Tevens fungeerde hij daar als correspondent van "Le Temps" bij de kleine Entente. In 1938 had hij echter als correspondent ontslag genomen,

omdat hij het niet eens was met de (pro-München-akkoorden) houding van "Le Temps".

Tijdens de tweede wereldoorlog streed hij in de weerstand onder de naam Sirius, die hij tot voor kort als editorialist voerde. Beuve-Méry voldeed derhalve, in de ogen van het toenmalige weerstandsregime, aan alle vereisten die aan depioniers van de "nieuwe pers" werden gesteld.

Aanvankelijk was "Le Monde" straatarm. Beuve-Méry weigerde toe te geven aan de voorbijgaande en blijvende journalistieke modes: een sterk atlantisme en pro-Amerikanisme, sensatie-journalistiek die hij altijd heeft verfoeid. Het was er voor alles om te doen trouw te blijven aan de programma-verklaring, die hij in het eerste nummer van zijn krant had laten afdrukken.

"Un nouveau journal paraît : Le Monde. Sa première ambition est d'assurer au lecteur des informations claires, vraies et dans toute la mesure du possible, rapides, complètes".

Een dergelijke verklaring leek hem ook onverenigbaar met een om het even welke afhankelijkheid t.a.v. de overheid evenzeer als t.a.v. het grootkapitaal.

Vanaf 1947 begon de meer en meer uitgesproken "neutralistische" redactionele koers van "Le Monde" kwaad bloed te zetten bij de traditioneel pro-atlantische MRP, die sinds 1944 nauw bij het Franse buitenlandse beleid was betrokken. De misnoegdheid drong ook tot de beheerraad van het blad door. In 1951 steeg de onenigheid tussen twee belangrijke aandeelhouders en Beuve-Méry tot een hoogtepunt; het ontslag van de directeur.

De beheerders hadden reeds in diens vervanging voorzien, maar tegen dit alles kwam de redactie van het blad in opstand. Toen haar aanvankelijk geen gehoor werd verleend, dreigde ze met staking. De beheerraad gaf toe, Beuve-Méry kwam op zijn beslissing terug en de redactie werd mede-aandeelhoudster. De crisis had de krant evenwel aangetast : van 163.861 exemplaren in 1948 was haar oplage gedaald tot 144.628 in 1952. Ze herstelde zich echter vlug : 150.557 in 1953, 158.865 in 1954, 157.228 in 1955. Het volgende jaar, 1956, brengt een aanzienlijke sprong (183.884), ondanks een poging van het grootkapitaal om een "anti-Monde" te lanceren: "Le Temps de Paris" (17-4-1956 - 4-7-1956 : verlies ongeveer 100.000.000 AF.).

Sindsdien stijgt de oplage van "Le Monde" terug. Eerst ging dat vrij langzaam (204.354 in 1957, 216.731 in 1958, 206.388 in 1959, 221.358 in 1960), later aanzienlijk sneller (292.814 in 1966, 325.591 in 1967, 469.289 in 1969-). Sinds 1961 heeft de krant haar oplage verdubbeld.

Ondertussen waren de redactie en de overige werknemers, op 15 maart 1968, nog nauwer bij bezit en beheer van het blad betrokken geworden. "La Société des rédacteurs du Monde" bezitten 40 % van de aandelen, de stichters-aandeelhouders eveneens 40 %, de "Société des cadres" 5 %, de "Sociétés des employés" 4 % en de "gérants" (Directeur Jacques Fauvet met 7 % en administratief directeur Jacques Sauvageot) 11 %.

De stijging van de oplage (verdubbeling tussen 1961 en 1969) en van de advertentie-inkomsten (16,5 miljoen NF in 1963 - 41,2 in 1968) brengen mee dat Le Monde op dit ogenblik één van de meest welvarende Franse bedrijven is.

Het merkwaardige commerciële succes - dat voor een groot deel te danken is aan de Franse jongeren - is Beuve-Méry niet naar het hoofd gestegen. Uit zijn gelegenheidsrede op 20 december blijkt dat hij er met de ietwat pessimistische luciditeit die hem eigen is, scherp onderkent : "...la fuite devant les responsabilités, dans l'espoir - d'ailleurs bientôt déçu - de ne mécontenter personne et aussi de ne pas nuire au tirage ou, à l'opposé, des engagements insuffisamment réfléchis". Hij heeft dan ook zijn voorzorgen genomen : medebezit van het personeel, investering van de geboekte winsten in een aanzienlijke uitbreiding van de redactie (71 redakteurs in 1960, 129 in 1970), regeling van zijn opvolging.

Het is nog niet mogelijk de betekenis van Beuve-Méry en het door hem opgerichte blad definitief te beoordelen. De man - en zijn krant - hebben vele bewonderaars en vele, verwoede tegenstanders, onder wie de Gaulle, die de snelle en radikale ontvoogding van Beuve-Méry niet kon aanvaarden. Wat men van de zwijgzame, stugge en pessimistisch-luciede Beuve-Méry ook moge denken, men kan niet ontkennen dat hij de commerciële leefbaarheid heeft aangetoond van een "moeilijk" blad, dat eerder afgestemd op ascese dan op gemakkelijke lectuur. De krant die hij heeft opgericht en tot bloei gebracht, prijkt in alle over de wereld opgestelde lijsten van "prestige"- en "kwaliteitsbladen" en exporteert meer dan 10 % van haar oplage (iets meer dan 13.000 in België).

Luk BOONE.